
ATZERRITIK IRITSITAKO ETORKINEN ERAGINA EUSKAL EKONOMIAN ETA DEMOGRAFIAN

1. IKERKETAREN SARRERA ETA AZALPENA

Lan- eta ekonomia-motibazioak dira Euskadin azken urteotan egon diren migrazio-fluxu gehienen oinarri. Hori kontuan hartuta, laurogeita hamarreko hamarkadaren amaieratik, nazioarte-mailan eta estatuan bertan immigrazioak ekonomian, oro har, duen eragina kuantifikatzeko eta neurtzeko eta ongizate-estatuari eusteko egiten dion ekarpena neurtzeko ikerketak egiten ari dira. Logika horretan dago, esaterako, *Erkidegotik kanpoko immigrazioak Euskal Autonomia Erkidegoan eragiten duen inpaktu ekonomikoa azterlana*, Eusko Jaurlaritzak 2008an eginikoa –batez ere 2006ko datuekin–. Halaber, sarritan aipatua izan zen Espainiako Gobernuko Presidentetzaren Bulego Ekonomikoak, Miguel Sebastiánen agindupean, 2006ko azaroan eginiko *Espainiako Immigrazioa eta Ekonomia: 1996-2006* izeneko txostena.

Eztabaida horren inguruan, kontuan hartu behar dugu baliabide ekonomiko eta sozialetan bai herritarrengan, oro har, bai erakunde publikoetan murrizketa handia ekarri duen krisi ekonomikoaren eta sozialaren inpaktua. Baliabideen urritasun horrek eta herritar gehienen bizi-kalitateak txarrera egin izanak zuzenean du eragina gure gizartearen atzerriko herritarrek babes sozialaren eta ongizatearen sistema publikoko zati diren baliabide sozialen gainean egin duten erabileraren inguruko pertzepzioetan.

Horren harira, Ikuspegik immigrazioaren aurreko jarrereri buruz eginiko barometroak egiatzatzen du euskal sozietatearen sektore handi batek uste duela etorkinek onura gehiegi ateratzen diotela babes-sistemari eta *ematen dutena baino gehiago jasotzen dutela*.

Ikerketa honen bidez, Eusko Jaurlaritzak aurretik egindako azterlanaren datuak eguneratu eta osatu nahi ditugu, eta modu berezian azpimarratu nahi dugu krisiaren inpaktua eta horrek etorkinen kolektiboari zuzendutako politika sozialen ekarpenean eta gastuan duen eragina. Halaber, datu fidagarri eta egiaztatuen bidez, eremu honetan dauden estereotipoei erantzun nahi diegu, errealitatean benetan oinarriak duten jakiteko.

Bestalde, immigrazioaren eragin demografikoa nabarmendu nahi dugu, zuzenean ez bada ere, modu erabakigarrian eragiten baitu epe ertainera eta luzera, ekarpen ekonomikoarekin eta ongizate-estatua eustearekin lotutako alderdietan.

Azkenik, azpimarratu nahi dugu prentsa-ohar honetan aurkezten ditugun datuak arku publikoei –administrazio autonomikoa eta Gizarte Segurantzari kotizazioak– eginiko ekarpena mugatzen direla, baina ez garela ari aztertzen immigrazioaren inpaktu ekonomikoa ekonomia osoan eta haren inpaktua, besteak beste, enpleguan, garapen ekonomikoan edo ezkutuko ekonomian, oso zaila baita neurtzea eta balioestea. Beste modu batera esanda, etorkinen inpaktu ekonomikoaren icebergaz baino ez gara ari hitz egiten; horrela, kautelazko ikuspegia hartzen dugu, kolektiboak euskal ekonomiaren gainean dituen eraginei dagokienez.

2. HELBURU OROKORRAK ETA BEREZIAK

Azterlanaren helburu orokorra honako hau da:

atzerriko immigrazioak EAEn krisiaren aurretik eta ostean duen inpaktu ekonomikoa eta demografikoa neurtzea.

Helburu orokor hori honako helburu berezi hauen bidez zehazten da:

- Balantzea egitea, atzerriko nazionalitatea duten herritarrek egiten duten ongizate-sistemen erabileraren eta administrazio publikoari Euskadin eta Gizarte Segurantzari egiten dieten ekarpen ekonomikoen artean.
- Atzerriko nazionalitatea duten herritarrek ongizate-sistema nola erabiltzen duten aztertzea eta diru-kutxa publikoetarako kostua ebaluatzea.
- Atzerriko nazionalitatea duten herritarren inpaktu demografikoa eta horren eragin sozialak eta ekonomikoak aztertzea.

3. METODOLOGIA ETA DATUAK

Azterlana metodologia kuantitatiboan oinarritzen da eta zenbait datu-basetan oinarrituta eraiki diren adierazle batzuen bidez garatzen da. Atal honetan, horrelako ezaugarriak dituen azterlan bat egitea zein konplexua den ohartarazi behar da, batez ere, erabilitako informazio-iturri kopuru eta barietate handiagatik.

Amaierako emaitzak eskuratzeko, espainiarren eta EAEn atzerriko nazionalitatea duten herritarren diru-sarreraren eta gastuen estimazioak egin dira. *Diru-sarreratzat* jotzen da administrazio publikoari zergen eta gizarte-kotizazioen bidez egiten zaion ekarpen ekonomikoa. *Gizarte-inbertsioko gastutzat* jotzen da EAeko ongizate-sistemaren zerbitzuak erabiltzeak dakarren estimazio ekonomikoa.

Diru-sarreraren atalaren barruan, batez ere fiskalitatearekin eta gizarte-kotizazioekin lotutako zenbait atal bereizi ditugu. Zehazki, etorkinen diru-sarrerak aztertu dira, PFEZren, BEZaren, zerga berezien, etxebizitza aldetiko diru-sarreraren eta kotizazio sozialen bidez. Gastuen kasuan, gaur egungo politika sozial nagusiak bereiziz banatu dira, besteak beste: prestazio ekonomikoak eta gizarte-zerbitzuak, hezkuntzako, osasuneko eta etxebizitzako gastua.

Analisirako, informazio fidagarria, kalitatekoa eta osoa ematen duten aldagaiak baino ez dira baliatu; horregatik, diru-sarrera eta gastu batzuk ez dira azterlanean sartu. Hala ere, kontuan eta gogoan izan dira dimentsiorik garrantzitsuenak. Baliatutako datuak 2008koak eta 2012koak dira. Horrela, krisiaren aurretiko eta osteko egoera erka ditzakegu. Baliatutako iturriak direla eta, guztiak izan dira estatistikako eragiketa ofizialak, eta, horien artean, Pobrezia eta Desberdintasun Sozialen Inkesta –PDSI– nabarmendu behar da, izan duen garrantziagatik. Jarraian, hurrengo taula hauetan –gastua eta diru-sarrera–, ekonomiaren eremuan azterlanaren eremuetako bakoitzean erabilitako iturriak aipatzen dira.

1. taula. Inpaktu ekonomikoa neurtzeko adierazle eta iturri estatistikoak

Dimentsioa	Adierazlea	Iturria	Metodologia
Inbertsio soziala	Gizarte-prestazioak eta -zerbitzuak	Pobrezia eta Desberdintasun Sozialen Inkesta PDSI–.. Behar Sozialen Inkesta, foru-aldundiak. Eusko Jaurlaritzza	Herritarren nazionalitatean oinarritutako inkestaren emaitzen analisia.
	Gastu soziala hezkuntzan	Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Saila. Aurrekontuak Eusko Jaurlaritzza	Gastuaren analisia ikasle bakoitzeko, nazionalitatearen, hezkuntza-mailen, matrikulazioen eta ikastetxeko titulartasunaren arabera.
	Gastu soziala osasunean	Osasun Saila: Aurrekontuak Eusko Jaurlaritzza	Osasun-gastuaren analisia, nazionalitatearen eta adin-taldearen arabera, Eusko Jaurlaritzaren Osasun Sailak eginiko adin-taldearen araberrako osasun-gastuaren adierazlean oinarrituta.
	Gastu soziala etxebizitzan	Enplegu eta Gizarte Politiketako Saila. Aurrekontuak Eusko Jaurlaritzza	Etxebizitzako gastuaren analisia, Alokabiden eta VISESAn etxebizitza babestuaren araubidean dauden adjudikaziodunen nazionalitatean oinarrituta.
Diru-sarrerak	PFEZ	Pobrezia eta Desberdintasun Sozialen Inkesta –PDSI–. Euskadiko Zerga Koordinazioaren Organoa	Diru-bilketaren analisia, nazionalitatearen eta errenta-mailaren arabera, PFEZren lan-atxikipenen taula kontuan hartuta.
	BEZa	Pobrezia eta Desberdintasun Sozialen Inkesta –PDSI–. Eusko Jaurlaritzza	Diru-bilketaren analisia, nazionalitatearen eta kontsumo-egituraren arabera.
	Zerga bereziak	Pobrezia eta Desberdintasun Sozialen Inkesta –PDSI–. Familia Aurrekontuen Inkesta eta Euskadiko Zerga Koordinazioaren Organoa	Diru-bilketaren analisia, nazionalitatearen eta kontsumo-egituraren arabera, zuzenketa-faktoreak barne, errenta-mailaren arabera.
	Etxebizitza	Enplegu eta Gizarte Politiketako Saila. Aurrekontuak Eusko Jaurlaritzza	Etxebizitzako gastuaren analisia, Alokabiden eta VISESAn etxebizitza babestuaren araubidean dauden adjudikaziodunen nazionalitatean oinarrituta.
	Kotizazio sozialak	Pobrezia eta Desberdintasun Sozialen Inkesta –PDSI–. EUSTAT	Diru-bilketaren analisia, kotizazioen nazionalitatearen arabera

Inpaktu demografikoari buruzko azterlana egin denean herritar espainiarrek eta atzerriko nazionalitatekoek dauzkate adierazle demografiko nagusiak; atzerriko herritarrek adierazle horien gainean duten inpaktua nabarmentzen da, eta azken urteotako migrazio-fluxuak gertatu ezean egungo egoera zein izango litzatekeen azpimarratzen da. Hurrengo taulan, adierazle horien ezaugarriak laburtzen dira.

2. taula. Inpaktu demografikoa neurtzeko adierazle eta iturri estatistikoak

Dimentsioa	Adierazlea	Iturria	Metodologia
Demografia	Herritarren bilakaera	Udal Errolda. EIN	Erroldatutako herritar-kopurua, nazionalitatearen arabera
	Jaiotza-tasa gordina	Udal Errolda. Jaiotzen Estatistikak. EIN	Jaiotza-kopurua, mila biztanle bakoitzeko, amaren eta aitaren nazionalitatearen arabera
	Mendekotasun Orokorren Tasa	Udal Errolda. EIN	0 eta 14 urte bitarteko pertsona-kopuruaren ehunekoa eta 65 urtetik gorakoak, Euskadin erroldatutako 15 eta 64 urte bitarteko pertsona-kopuruaren aldean eta nazionalitatearen arabera
	Saldo begetatiboa	Udal Errolda. Jaiotzen eta Heriotzen Estatistikak EIN	Jaiotzen eta heriotzen arteko aldea, herritarren nazionalitatearen arabera
	Zahartze-indizea	Udal Errolda. EIN	65 urteko eta gehiagoko pertsonen ehunekoa, 15 urtetik beherako pertsonen aldean, nazionalitatearen arabera.

4. EMAITZAK

Atal honetan oso zehatzak izango gara eta ikerketa honen emaitza nagusiak baino ez ditugu azpimarratuko, jarraian eranstean den taulan jasotzen direnak; taula hau aztertutako eremu bakoitzean egindako datu eta eragiketa guztien laburpena da.

3. taula. EAEn atzerriko herritarrei egotzitako gastuaren eta diru-sarreraren estimazioa eta haien arteko alde ekonomikoa (2008-2012)

		2008			2012		
		Atzerritarrak	Guztira	%	Atzerritarrak	Guztira	%
INBERTSIOA	Prestazioak + Gizarte-zerbitzuak	118.328.670	1.681.034.107	7,0	236.840.810	2.124.040.029	11,2
	Hezkuntza	130.895.531	2.074.735.454	6,3	172.649.668	2.244.520.484	7,7
	Osasuna	100.416.729	3.176.160.426	3,2	144.711.859	3.399.651.186	4,3
	Etxebizitza	22.353.538	520.414.521	4,3	39.186.586	290.313.485	13,5
	GUZTIRA	371.994.468	7.452.344.508	5,0	593.388.923	8.058.525.184	7,4
DIRU-SARRERAK	PFEZ	112.830.198	4.199.653.000	2,7	201.517.141	4.453.753.000	4,5
	BEZa	54.249.323	1.238.550.233	4,4	84.026.516	1.707.561.636	4,9
	Zerga bereziak	55.982.854	1.393.919.000	4,0	59.742.832	1.497.171.000	4,0
	Etxebizitza	11.085.719	349.200.565	3,2	9.054.908	113.077.782	8,0
	Kotizazioak	208.949.037	6.331.789.000	3,3	277.245.295	6.447.565.000	4,3
	GUZTIRA	443.097.131	13.513.111.798	3,3	631.586.692	14.219.128.418	4,4
Aldea		71.102.663			38.197.770		

Lehenengo eta behin, azpimarratu behar da immigrazioaren inpaktu ekonomikoaren amaierako saldoa positiboa dela bai 2008an, bai 2012an. Alegia, bi urteotarako diru-sarrerak kolektibo honetan egiten den gastutik gorakoak dira. 2008rako saldoa 71 milioi eurotik gorakoa eta 2012an 38 milioikoa izan zen. Bi kasu horietan, saldoa positiboa da, baina azpimarratu behar da, halaber, krisiaren inpaktua antzematen dela; izan ere, saldo horrek behera egin du, 33 milioi euro inguru.

2008rako atzerritarren **gastua** ia 372 milioi eurokoa izan zen, alegia, gastu osoaren % 5, EAEn zeukan gastu demografikoaren oso antzera -% 5,4-. Partiden arabera, atzerriko nazionalitatea duten herritarrentzako gasturik handiena hezkuntzako da, ia 131 milioi eurokoa. Termino erlatiboetan, ordea, prestazioei eta gizarte-zerbitzuei zegokiena zen; izan ere, gastu hori guztizkoaren % 7 zen, hezkuntzako % 6,3ren aldean. Hezkuntzari dagokion gastua partida guztietako baxuena da, eremu horretako gastuaren guztizkoaren % 3,2koa.

2012an, gastuak gora egin zuen eta 593 milioikoa izan zen; urte horretako gastu osoaren % 7,4 –atzerritarren ehunekoa % 6,9koa da–. Urte horretako partidarik esanguratsuena prestazio ekonomikoari eta gizarte-zerbitzuei buruzkoa da; 236 milioi

dira, ia atzerritarren gastu osoaren % 40koa eta eremu horretako gastuaren barruan % 11,2koa. Termino erlatiboetan, etxebizitzaren gastua da une horretan esanguratsuena, eremu horretako guttizkoaren % 13,5ekin. Hala ere, azpimarratu behar da zenbatekoa, oro har, gainerako partidetakoa baino nabarmenki txikiagoa dela eta ehuneko hori, zati handi batean, etxebizitzaren merkatu publikoan emandako aldaketen ondorioa dela –erosketako etxebizitzaren gastuaren beherakada nabarmena eta alokairuko gastuaren gorakada moderatua–.

Datu horiek, beraz, atzerriko nazionalitatea duen kolektiboan gastuaren gorakada handia egon dela adierazten digute, krisi ekonomikoaren ondorioz, eta gizarte-zerbitzuetako eta prestazio ekonomikoen edo etxebizitzaren gastuaren gorakadan islatzen dela. Hala ere, ezin dugu alde batera utzi aldi horretan gertatu den atzerritarren gorakada; 2008an 117.337 pertsona izatetik, 2012an 151.894 izatera igaro da. Gorakada horrek, neurri handiagoan, hezkuntzan edo osasunean gertatzen diren gorakadak azaltzen ditu.

Diru-sarrerak direla eta, 443 milioi eurokoak izan ziren 2008. urterako, alegia, zerga-arloko diru-sarrera guztien % 3,3 eta EAEko kotizazio sozialen bidez. Partiden arabera, diru-sarrera nagusia kotizazio sozialena izan zen; ia 209 milioi eurokoa. Balio erlatiboetan, diru-sarreraren iturri nagusia BEZa izan zen; atzerriko nazionalitatea duten herritarrentzako guttizkoaren % 4,4.

2012ko datuak aztertzen baditugu ikusiko dugu zenbatekoa 631 milioiokoa dela eta, beraz, atzerakada ekonomikoko aldia bada ere, EAEn atzerriko nazionalitatea duten herritarrek egindako diru-sarreraren ekarpenak 188 milioi egin duela gora. Kasu horretan, kotizazio sozialek jarraitzen dute diru-sarrerarik garrantzitsuena izaten –277 milioi–, baina PFEZko diru-sarrerak nabarmenki egin zuten gora eta 201 milioiokoa izan ziren. Urrunago daude beste atal batzuk, besteak beste, BEZa, zerga bereziak edo etxebizitza publikoaren bidezko diru-sarrerak.

Nahiz eta hasiera batean diru-sarreraren gorakada harrigarria izan, bilakaera koherentea da eta zenbait faktoretan oinarrituta uler daiteke. Lehenengo eta behin, 2008tik 2012ra bitarteko aldi atzerriko nazionalitatea duten herritarren gorakada hori. Era berean, azpimarratu behar da aldi horretan gorakada handia egon dela erregulartasunean atzerriko herritarrentzat eta,, logikoa denez, horrek lan-kontratua izateko aukera dakar eta, horrenbestez, kotizazio sozialak eta PFEZ ordaintzeko aukera ere bai. Hori horrela,pentsatu daiteke Euskadikoa bezalako eredu sozioekonomikoak, non ezkutuko ekonomiak beste autonomia-erkidego batzuetan baino pisu gutxiago duen, bi partida horien bidezko diru-sarrerak handiagoak izatea ahalbidetzen duela, ikus daitekeenez.

Era berean, aipatu nahi dugu Euskadin babes handiko eta zabaleko diru-sarreraren berme-politikaren aldeko apustuak –eta gastuak– dakarrela egoera ahulenak dituzten pertsonen arteko kontsumoak beste leku batzuetan adina ez jaistea eta kontsumoari eustek

zergetan eragina izatea, besteak beste, BEZean edo zerga berezietan, atzeraldi ekonomikoaren aldian gora egiten dutenetan.

Azkenik, etorkinen inpaktu demografikoari dagokionez, emaitza nagusiak aurkeztuko ditugu, labur. Lehenengo eta behin, azpimarratu behar da azken urteotan atzerriko nazionalitatea duten herritarrak heldu ezean, EAeko herritarren kopuruak ia 50.000 biztanle egingo zukeela behera. Era berean, inpaktua nabarmena da jaiotza-tasan edo mendekotasun-tasan. Azken horrek, esaterako, 12,3tik 9,7ra egin du behera. Datu horiek, imajina dezakegunez, atzerriko herritarren eta bertoko herritarren adinaren egiturako desberdintasunetan oinarrituta azaltzen dira. Horietako lehenengoa, atzerrikoa, askoz ere gazteagoa eta biztanle aktiboen eta ugalketa adinean daudenen kopurua bertokoa baino askoz ere handiagoa da.

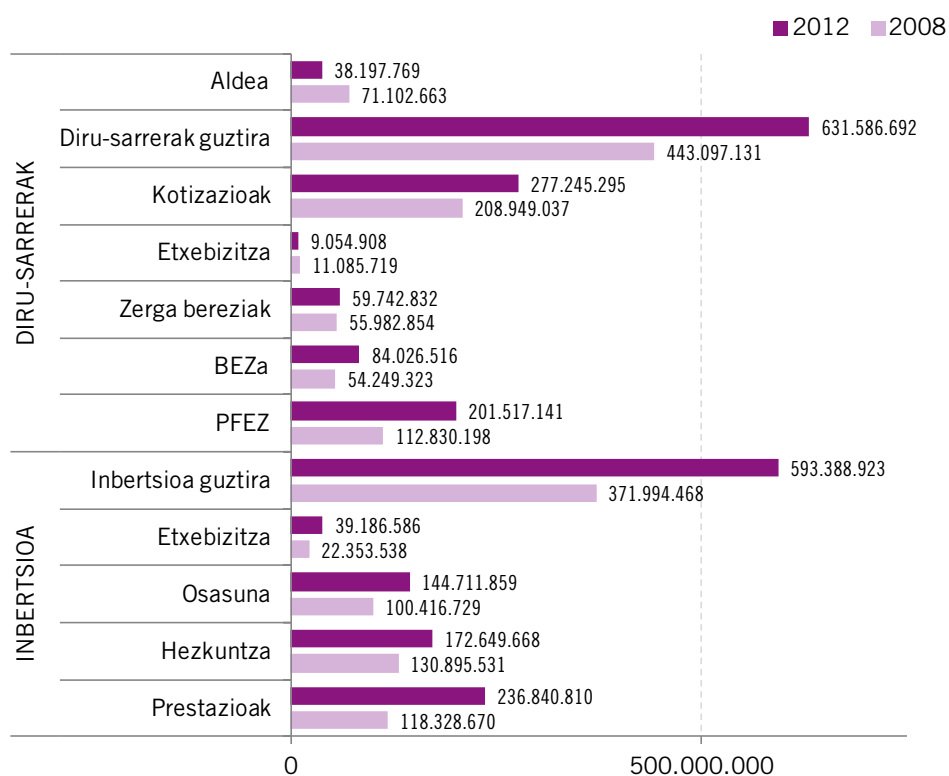
5. ONDORIOAK

EAEEn immigrazioak duen inpaktu ekonomikoaren eta demografikoaren gaineko ikerketa honetako emaitza nagusiak kontuan hartuta, zenbait kontu interesgarri azpimarra daitezke.

- EAEEn atzerriko nazionalitateko kolektiboaren ekarpen ekonomikoaren saldoa positiboa da, bai garai oparoetan -2008-, bai krisialdian-2012-.
- Diru-sarrerak 443 milioi izatetik 631 izatera igaro dira, batez ere Gizarte Segurantzarekiko kotizazioen eta PFEZren gorakada dela eta; horrek erakusten du kolektiboak Euskadiko lan-merkatuan okupazio-maila altua duela.
- Nolanahi ere, krisiaren inpaktua nabarmena da eta saldoa 71tik 2008an 38 milioi eurotara egin du behera 2012an, 23 milioi gutxiago.
- Krisi ekonomikoak atzerriko nazionalitatea duen kolektiboarengan duen inpaktua argi islatzen da prestazio ekonomikoen eta gizarte-zerbitzuen kontzeptuan jasotzen duten zenbatekoaren gorakadan. Horrek esan nahi du EAEEn krisiaren inpaktua gehien jasan duen kolektiboetako bat dela eta egoera ahulenean dagoenetako bat dela, azterketa eta estatistika ofizial guztiek berresten dutenez.
- Beste alde batetik, datuek adierazten dute gure gizartean zabaldutako hipotesia, atzerriko nazionalitatea duen kolektiboak jasotzen duena baino ekarpen txikiagoa egiten duela gizarte-babesaren sistemaren bidez, ez dela oinarrizten eskuragarri dauden datu estatistikoetan eta, logikoki, ekarpen handiagoa egingo dutela, ziklo-aldaketa gertatzen denean.
- Horren harira, espainiarren aldean, ez da antzeman biztanleko gastu nabarmen handiagoa atzerritarrentzat. Horrela, gastu hori 3.170 eurokoa zen atzerritar bakoitzeko eta 3.653koa biztanleria osoarentzat. 2012an, zifra horiek 3.906 eurokoak ziren atzerritar batentzat eta 3.947 eurokoak biztanleria osoarentzat. Beste modu batera esanda, 2012an, gastua handiagoa da espainiar batentzat atzerritar batentzat baino. Hori argi azaltzen da atzerritarren pisua oso urria den partida jakin batzuetan egiten den gastu nabarmenagatik, besteak beste, osasuna, mendekotasunerako prestazioak edo goi-mailako hezkuntza.
- Ondorio hauekin amaitzeko, nabarmentzekoa da, halaber, atzerritarrek euskal demografiaren gainean izandako inpaktu sozial argia; horrek dakar herritar-kopurua jaitsi ez izana azken urteotan. Era berean, argia da atzerritarrak heldu izanak zenbait adierazletan, besteak beste, jaiotza-tasan, mendekotasun-tasan edo zahartze-tasan ekarri duen hobekuntza. Hori horrela, ezin ditugu alde batera utzi adierazle horien epe ertainerako eta luzerako ongizate-estatua eusteko inplikazio ekonomiko eta sozial guztiak.

EAEn atzerriko herritarrei egotzitako gastuaren eta diru-sarreraren estimazioaren eta diferentziaren bilakaera (2008 eta 2012) (Milioi euro)

EAEn atzerriko nazionalitatea duten herritarrei egotzitako inbertsioak (gastuak) eta diru-sarrerak (2008 eta 2012), EAEn guztizko gastuaren gainean (%)

